

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

Derde Paaszondag

Handelingen der Apostelen 2, 14.22-33 • Psalm 16 • Eerste Brief van Petrus 1, 17-21

Lucas 24, 13-35

Vreemdeling in ons midden

Vandaag lezen we het verhaal van de Emmaüsgangers, misschien wel het mooiste paasverhaal dat we hebben. Het loont de moeite om eens na te gaan hoe meester-verteller Lucas dat verhaal heeft opgebouwd. Het is een zogeheten 'ringcompositie'. Dat wil zeggen dat de elementen paarsgewijs zijn geordend rondom het midden. De inleiding en het slot beantwoorden aan elkaar. De twee leerlingen verlaten Jeruzalem met „ogen die verhinderd werden Jezus te herkennen” en met „een bedrukt gezicht”. Nadat hun „ogen zijn opengegaan” keren zij „met een brandend hart” naar Jeruzalem terug. In het middendeel neemt Jezus drie initiatieven: Hij opent het gesprek; bij het dorp aangekomen, doet Hij alsof hij verder wil gaan; en aan tafel neemt Hij de rol van gastheer over en zit de maaltijd voor.

Het centrum van het verhaal en tevens het 'kritieke moment' is dus de aankomst bij het dorp. Jezus wil verdergaan, maar Kleopas en zijn gezelschap dringen aan dat Hij bij hen zou blijven. Hadden de twee leerlingen op dat ogenblik de vreemdeling niet gastvrij in hun huis ontvangen, zou het verhaal heel anders zijn afgelopen. Deze centrale zinnen zijn omgeven door een belichting van wie Jezus is, enerzijds vanuit de Schriften die door Jezus worden verklaard, anderzijds door de maaltijdscène. Het eerste maakt het hart brandend („Brandde ons hart niet in ons, zoals hij onderweg met ons sprak en ons de Schriften ontsloot?”), het tweede leidt tot herkenning („En zij vertelden hoe hij door hen herkend werd aan het breken van het brood”).

Het verhaal beschrijft hoe Kleopas en zijn gezelschap groeien in geloof. Aanvankelijk zijn ze ontgoocheld over het dramatische levenseinde van Jezus. Zij beschouwen Hem nog altijd als een profeet, „mchtig in daad en woord”, maar nu is hij dood en hun hoop is vervlogen. Ze vertellen de vreemdeling het hele verhaal, tot en met de gang van de vrouwen naar het graf op paasochtend – „maar Hem zagen ze niet”. Jezus begint met hun de Schriften uit te leggen. Daardoor gaat hun hart branden: zij ontdekken weer de God over wie Jezus hun verteld had, een God die partij kiest voor de kleine, verdrukte en lijdende mens. Daarna verlenen zij gastvrijheid aan de vreemdeling en juist die daad maakt de herkenning mogelijk. Want als hun gast het brood breekt en uitdeelt, gaan hun ogen open: het geloof in de Verrezenen wordt geboren. Op dat zelfde ogenblik verdwijnt Jezus. Hij hoeft niet langer te blijven, want de nieuwe vorm van zijn aanwezigheid is herkend.

Lucas vat in dit verhaal het Jezusbeeld van zijn evangelie op sublieme wijze samen. Jezus is er achtereenvolgens vreemdeling, reisgenoot, gast en gastheer. Hij begeeft zich met zijn twee ontmoetde leerlingen mee op weg, Hij luistert naar het verhaal van hun hoop en hun ontgoocheling, en opent daarna hun hart voor een nieuw verstaan van de Schrift. Zoals Hij zo vaak bij anderen te gast was, wordt Jezus nu door zijn eigen leerlingen gastvrij onthaald. Als gast stelt Hij, verrassend, het gebaar van de gastheer. Hij breekt het brood en reikt het hun toe. Hun ogen gaan open en zij herkennen Hem.

Bovendien laat Lucas ons in dit verhaal zien hoe wij vandaag Jezus, de levende, in ons midden kunnen herkennen. Want het verhaal gaat ook, en vooral, over ons. Lucas liet wellicht met opzet de reisgezelschap van Kleopas anoniem: ieder van ons kan die tweede leerling zijn! Aan drie tekenen herkennen de twee leerlingen Jezus. In de uitleg van de Schriften, in de vreemdeling die zij gastvrij ontvingen, en aan het breken van het brood. Op die drie wijzen kunnen ook wij vandaag de verrezen Christus ontmoeten. Wij kunnen Hem ontmoeten door de Schrift te herlezen in het licht van wat Jezus heeft gezegd en gedaan. Wij kunnen Hem ontmoeten in de mensen voor wie wij zorg dragen, vooral in de armsten onder hen, „want ieder mens die een eind weegs met ons gaat, kan Christus zijn die voor één dag over de wereld gaat” (André Demedts). En wij kunnen Hem ontmoeten telkens als wij samenkomen voor het breken van het brood. Mogen onze ogen opengaan en ons hart branden in ons.

PAUL KEVERS

DERDE PAASZONDAG - 6 april 2008

Eerste lezing *Handelingen der Apostelen 2, 14.22-33*

Op de dag van Pinksteren trad Petrus naar voren met de elf en verhief zijn stem om het woord tot hen te richten: „Gij allen, inwoners van Judea, en gij die in Jeruzalem verblijft, weet dit wel en luistert aandachtig naar mijn woorden.”

„Jezus de Nazoreeër was een man wiens zending tot u van Godswege bekrachtigd is. Gij kent immers zelf de machtige daden, wonderen en tekenen, die God door Hem onder u heeft verricht. Hem, die volgens Gods vastgestelde raadsbesluit en voorkennis is uitgeleverd, hebt gij door de hand van goddelozen aan het kruis genageld en gedood. Maar God heeft Hem ten leven opgewekt na de strikken van de dood te hebben ontbonden; want het was onmogelijk dat Hij daardoor werd vastgehouden.”

„Doelend op Hem toch zegt David: ‘De Heer had ik voor ogen, altijd door, Hij is aan mijn rechterhand, opdat ik niet zou wankelen; daarom is er blijdschap in mijn hart en jubelt mijn mond van vreugde; ja, ook mijn lichaam zal rust vinden in hoop, omdat Gij mijn ziel niet over zult laten aan het dodenrijk en uw heilige geen bederf zult laten zien. Wegen ten leven hebt Gij mij doen kennen, Gij zult mij met vreugde vervullen voor uw aanschijn’.” Broeders en zusters, ik mag wel vrijuit tot u zeggen van de aartsvader David dat hij gestorven en begraven is; we hebben immers zijn graf bij ons tot op deze dag. Welnu, omdat hij een profeet was, en wist dat God hem een eed gezworen had dat Hij een van zijn nakomelingen op zijn troon zou doen zetelen, zei hij met blik in de toekomst over de verrijzenis van Christus, dat Hij niet is overgelaten aan het dodenrijk en dat zijn lichaam geen bederf heeft gezien. Deze Jezus heeft God doen verrijzen en daarvan zijn wij allen getuigen. Verheven aan Gods rechterhand heeft Hij de beloofde heilige Geest van de Vader ontvangen en deze uitgestort, zoals gij ziet en hoort.

Tweede lezing *Eerste Brief van Petrus 1, 17-21*

Dierbaren,

God die gij aanroept als Vader, is ook de onpartijdige rechter over al onze daden; koestert daarom ontzag voor Hem, zolang gij hier in ballingschap leeft. Gij weet dat gij niet met vergankelijke dingen, zoals goud en zilver, zijt verlost uit het zinloze bestaan dat gij van uw vaders had geërfd. Gij zijt verlost door het kostbaar bloed van Christus, het Lam zonder vlek of gebrek, dat uitverkoren was vóór de grondlegging der wereld, maar eerst op het einde der tijden is verschenen, om uwentwil. Door Hem gelooft gij in God, die Hem van de doden opgewekt en Hem de heerlijkheid gegeven heeft; daarom is uw geloof in God tevens hoop op God.

Evangelie *Lucas 24, 13-35*

In die tijd waren er twee van de leerlingen van Jezus op weg naar een dorp, dat Emmaüs heette en dat ruim elf kilometer van Jeruzalem lag. Zij spraken met elkaar over alles wat was voorgevallen. Terwijl zij zo aan het praten waren en van gedachten wisselden, kwam Jezus zelf op hen toe en liep met hen mee. Maar hun ogen werden verhinderd Hem te herkennen. Hij vroeg hun: „Wat is dat voor een gesprek dat gij onderweg met elkaar voert?” Met een bedrukt gezicht bleven ze staan.

Een van hen, die Kleópas heette, nam het woord en sprak tot Hem: „Zijt Gij dan de enige vreemdeling in Jeruzalem, dat Gij niet weet wat daar dezer dagen gebeurd is?” Hij vroeg hun: „Wat dan?,” Ze antwoordden Hem: „Dat met Jezus de Nazarener, een man die profeet was, machtig in daad en woord in het oog van God en heel het volk; hoe onze hogepriesters en overheidspersonen Hem hebben overgeleverd om ter dood te worden veroordeeld en Hem aan het kruis hebben geslagen. En wij leefden in de hoop, dat Hij degene zou zijn die Israël ging verlossen! Maar met dit al is het reeds de derde dag sinds die dingen gebeurd zijn. Wel hebben een paar vrouwen uit ons midden ons in de war gebracht; ze waren in de vroegte naar het graf geweest, maar hadden zijn lichaam niet gevonden, en ze kwamen zeggen dat zij ook nog een verschijning van engelen hadden gehad, die verklaarden dat Hij weer leefde. Daarop zijn enkelen van de onzen naar het graf gegaan en bevonden het zoals de vrouwen gezegd hadden, maar Hem zagen ze niet.”

Nu sprak Hij tot hen: „O onverstandigen, die zo traag van hart zijt in het geloof aan alles wat de profeten gezegd hebben! Moest de Messias dat alles niet lijden om in zijn glorie binnen te gaan?” Beginnend met Mozes verklaarde Hij hun uit al de profeten wat in al de Schriften op Hem betrekking had.

Zo kwamen ze bij het dorp waar ze heen gingen, maar Hij deed alsof Hij verder moest gaan. Zij drongen bij Hem aan: „Blijf bij ons, want het wordt al avond en de dag loopt ten einde.” Toen ging Hij binnen om bij hen te blijven. Terwijl Hij met hen aanlag, nam Hij het brood, sprak de zegen uit, brak het en reikte het hun toe.

Nu gingen hun ogen open en zij herkenden Hem, maar Hij verdween uit hun gezicht. Toen zeiden ze tot elkaar: „Brandde ons hart niet in ons, terwijl Hij onderweg met ons sprak en ons de Schriften ontsloot?”

Ze stonden onmiddellijk op en keerden naar Jeruzalem terug. Daar vonden ze de elf met de mensen van hun groep bijeen. Dezen verklaarden: „De Heer is werkelijk verzezen, Hij is aan Simon verschenen.” En zij van hun kant vertelden wat er onderweg gebeurd was en hoe Hij door hen herkend werd aan het breken van het brood.